Թ. ՏԱՐԻ — Շաբաթ 16 Դեկտեմբեր 1906 — ԹԻՒ 861

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Отговорникъ: СТЕПАНЪ КАНАРЯНЪ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆր. վեցամսեայ 7 »

Օտարաշխարհի համար տարեկան 15 ֆր. վեցամսեայ 8 »

Ամերիկայի համար տարեկան 3 տ. վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 սանթիմ իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ է. Երեքէն աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կ'ըլլայ:

—o—

Վաճառքի համար ձեռքէն 10 սանթիմ է

Նամակ եւ դրամ ուղղել Խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ "Шаржумъ" Варна

Rédaction du journal „Charjoum" Varna (Bulgarie)

—o—

Պուլկարիոյ համար ձեռքէ 15 ՍԱՆԹԻՄ

Օտարաշխարհի համար ձեռքէ 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Դրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՏՈՔԹ. Ն. ՍՕԹԻՐՕՖ

Վիրաբոյժ — Մանկաբարձ

Վառնա Մարիա-Լուիզա, փողոց թիւ 8 (Զինուորական քլիւպի մօտ). Հիւանդ կընդունի ժամը 2—4 կէսօրէ վերջ.

1—5

«ՏԱՍ ՏԱՐԻ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ»

Արդէն այս անունով բրոշիւրը յանձնուած է տպագրութեան.

Բրոշիւրի նպատակն է, առանց խտրանքի Դաշնակցութիւնը մէջ տեղ դնել իր իսկութեամբը և միեւնոյն ժամանակ փաստել թէ՝ իմ պայքարը սկսած է շատ հին ժամանակից և վերջերս միայն սուր կերպարանք ընդունեց. Բնական է որ բրոշիւրի մէջ փաստաց դոկումանները մեծ տեղ պիտի գրաւեն.

Բրոշիւրի գինը տպագրութիւնից վերջ 3 ֆրանկ է լինելու, իսկ բաժանորդագրուողի համար 2.50 ֆր.

Դիմել «Շարժում»ի Խմբագրութեան

ՀԱՅ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ս. Դանաբեան եւ Ընկ.

Սոլանոգա փողոց (Պալըգ բազար) թիւ 524 Ա. ուչասթքին ճիշտ տակը

Նոր բացուած սոյն դեղավաճառատանս մէջ կը գտնուին մաքուր եւ առաջնակարգ դեղերու մեծաքանակ մթերքէ զատ թարմ հանքային ջուրեր, եւրոպական ամէն տեսակ էսբէսիալիթէներ. բժշկական անօթներ, քաուչուքի սպրանց վերաբերեալ բոլոր առարկաներ, իրիկաթէօրներ, պիպերօններ, ջերմաչափներ եւն եւն.

Ասոնցմէ զատ կը գտնուի նաեւ սեանկարչութեան, ոսկերչութեան եւ առհասարակ արհեստի վերաբերեալ քիմիական մաքուր բաղադրութիւններ.

Թարմ եւ անթոտ

Նորվէկիայի ձկան իւղ

Ցարդ դեղերու սղութենէն դժգոհութիւն յայտնողները կը բաւէ որ ուրիշ տեղէ մը գնում ընելէ առաջ անգամ մը դիմեն նոր դեղավաճառատունս, ուր ապահովաբար պիտի գտնեն գներու աժանութեան հետ դեղերու ընտրելագոյնը.

Շրջակայ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ դեղերու կրկնավաճառումով զբաղող խանութպաններու համար մասնաւոր զեղչ:

Յանձնարարութիւնք փութով եւ ճշդութեամբ կը գործադրուին.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

— —

Չը գիտենք բուլղարահայ գաղութը երջանիկ ընդունենք թէ դժբախտ, որ չէ կարողանում իր իր առաջնորդը ունենալ. փոխն ի փոխ կաթողիկոսից. Պոլսոյ պատրիարքից հովիւներ են գալիս, ժողովրդի ծախքերի մաստնում, իբր թէ մեր գործերը կարգադրելու համար, և անհետանում են.

Բուլղարահայը պատրիարքի հովանաւորութեան տակ մի առաջնորդ ընտրեց. հանգուցեալ Ասլանեանեպիսկոպոսին. պատրիարքը չը կարողացաւ այդ եպիսկոպոսին Թուրքիայից հանել տալ, որովհետեւ իր ղրկած հովիւ և առաջնորդական ընտրութիւնը կատարող Վահան վարդապետը իր հաշիւների մէջ սխալվելով և վիրաւորվելով ամեն միջոց ձեռք էր առել Ասլանեանին յեղափոխական ներկայացնելու սուլթանի կառավարութեան աչքում. Պատրիարքի այդ անկարողութեան առջեւ բուլղարիայի հայութիւնը համոզվեց թէ՝ առաջնորդ ունենալու համար՝ կամ պէտք է ընտրել պատրիարքի ղրկած հովիւներին, որչափ էլ որ նրանք անպէտք լինեն—կամ մի ապուշ թրքամոլի. Այդ եզրակացութեան գալուց յետոյ, Բուլղարիոյ հայութիւնը որոշեց այլեւս պատրիարքի հետ գործ չունենալ և դիմեց կաթողիկոսին. Կաթողիկոսը երկարատեւ լռութիւնից յետոյ ուղարկեց երիտասարդ Տաճատ վարդապետին, մի հոգեւորականի, որը թունդ կուսակցականի հաշակն ունէր և բնական էր որ իր այդ հանգամանքով ակամայ հակառակորդներ պէտք է գտնէր այն տարրերի մէջ, որոնք հոգեւորականների մէջ կուսակցականութիւն տեսնել չեն կարողանում. Դա մի սխալ էր կաթողիկոսի կողմից. Երկրորդ մեծ սխալը այն էր, որ կաթողիկոսը նախապէս չէր իմացրել բուլղար կառավարութեան որ բուլղարահայերի պահանջով ինքը մի պատուիրակ է ուղարկում առաջնորդական խնդիրը կարգադրելու համար. Տաճատ վարդապետը գալուց յետոյ պարտաւորված չէր լինի գանէ դուռ ընկնել, ոպէսզի կարենայ տեսակցութիւն ունենալ կառավարութեան ներկայացուցիչների հետ.

Տաճատ վարդապետի իբրեւ յեղափոխական Ռուսիայից հեռացնելը ոչ մի նշանակութիւն չունի, ինչպէս ուզում է ցոյց տալ «Իրաւունք»ը. Բուլղար կառավարութիւնը շատ լաւ գիտէ որ Էջմիածնի մի վարդապետ Ռուսիոյ համար վտանգաւոր յեղափոխական չէ և չէ կարող լինել, մանաւանդ երբ նոյն վարդապետի չեֆերը ազատօրէն ապրում են նոյն Կովկասում հակառակ իրենց կրակոտ ճառերի որ արտասանեցին Էջմիածնի կեդրոնական ժողովում. Տաճատ վարդապետը Ռուսիայից հեռացվել է իբրեւ տաճկահպատակ հոգեւորական, որը կաթողիկոսի դիւանապետի պաշտօն է կատարել և (սխալ թէ ուղիղ համոզում) Կովկասահայութեան և կաթողիկոսի միջեւ խոշոր ընդհարումների և թիւրիմացութիւնների առիթ եղել.

Փոքրիկ խնդիրների մէջ մեծ, մութ պատճառներ երեւակայելը այնքան օգտակար գործ չէ.

Ռուս կառավարութիւնը Տաճատով հետաքրքրվում էր միայն իր սահմաններում, ընդունելով նրան իբրեւ տաճկահպատակ՝ ուրիշ ոչինչ. Ինչու Մելիք Թանգեանին էլ չէ արտօրում, որովհետեւ նա ռուսահպատակ է. նա էլ յեղափոխական է, դաշնակցական, կաթողիկոսի դիւանապետ և նրա օրով էլ շատ թիւրիմացութիւններ տեղի ունեցան Վեհարանի և ժողովրդի միջեւ. Կովկասի մամուլը Մ. Թանգեանի վրա աւելի խստիւ է յարձակվում...

* * *

Պատրիարքը նորից ինչ որ մի անպիտան կղերական է ուղարկում հովիւ. Բուլղարահայը պէտք է հետեւողական լինի. Ինչպէս երեւում է խնդիրը կաթողիկոսի կարծիքով այնքան էլ դիւրին չէ լուծվում. Կաթողիկոսը եթէ համաձայնել է որ Տաճատի ղեկավարութեամբ առաջնորդ ընտրուի, բայց պատրիարքից հաստատվի, նա դրանով ոչ թէ հակասութեան մէջ է ընկել, այլ ուզել է միջին ճանապարհ գտնել՝ այն է իր ղեկավարութեամբ ժողովուրդը առաջնորդը ընտրէ, իսկ պատրիարքը հաստատէ. որով և թէ թեմի փոփոխութեան խնդիր չի ծագի, թէ բուլղար կառավարութեան հետ այդ փոփոխութեան առթիւ նոր բանակցութիւնների մէջ մտնել՝ պէտքը չի մնայ.

Մենք չենք կարծում որ պատրիարքը կաթողիկոսի պատուիրակի ղեկավարութեամբ ընտրուած առաջնորդին չը հաստատէ. Ընդհակառակը այդ միջոցով նա ինքն էլ կազատվի թէ ժողովրդի դժգոհութիւնից և թէ թուրք կառավարութիւնից առաջնորդի հաստատման և մեկնման թոյլտուութիւն խնդրելու ձանձրալի և անհաճոյ դիմումներից.

Ասացինք թէ պէտք է հետեւողական լինել. Մեզ ուրիշ մնում է չընդունել պատրիարքի ղրկած հովին, բացատրել նրան այդ այցելութեան անպէտքութիւնը և Թուրքիայից լաւ առաջնորդներ ղրկելու իր անկա-

բողութիւնը չնորհիւ Թրքական ռէժիմի. ընտրել Կաթողիկոսի պատուիրակի ղեկավարութեամբ առաջնորդ Կովկասից և Հաստատել տալ պատրիարքին.

ՎԱՐԴՕ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Եւրոպայի մէջ, եռուն դեռ ներքին կեանքի մը ունեցաւ Ֆրանսան այս տարի: Ձախակողմեան կուսակցութիւնները բոլորովին յաղթանակեցին, Լուպէի յաջորդեց Ֆալիէր նախագահը. Սարիէնի փոխարէն կառավարութեան ղեկը անցաւ անյողդողդ, եռանդուն Քլէմանսօյին ձեռքը՝ որ անդրդուելիօրէն յառաջ տարաւ եկեղեցին պետութենէն բաժնելու գործը վերջապէս ոչնչացնելու համար կաթոլիկ կղերին ազդեցութիւնը այդ սքանչելի երկրին մէջ որուն չնորհիւ երրորդ հանրապետութիւնը շատ մը վտանգաւոր փոթորիկներու ենթարկուած էր: Տրէյֆուս բոլորովին արդարացաւ, ֆրանսական մաքուր խիղճը յաղթանակեց, Տրէյֆուսի անմեղութիւնը պաշտպանող գնդապետ Բիքար ժէնէրալի աստիճան ստացաւ ու այսօր ան է Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը, որ ըլլալով դեռ երիտասարդ, զարգացած ու մաքուր հասարակապետական կաշխատի զինուորականութիւնը մաքրել յետադիմական եւ կղերականներու գործիք կամ գործիք դառնալու ընդունակ զինուորական տարրերէ: Տրէյֆուսեան Ֆրանսայի պատուին արատաբեր գործը պսակուեցաւ անմահ Զոլայի ոսկրները Պանթէօն փոխադրելու որոշումովը որ մեծերս տրուեցաւ երեսփոխանական եւ ծերակուտական ժողովին մէջ. Մէկ կողմէն որոշումը կը տրուէր Զոլայի, կղերականութեան կատաղի թշնամի այդ գրագէտ քաղաքացիին ոսկրները Պանթէօն տեղափոխելու, միւս կողմէն Բարիզի եպիսկոպոսին կառաջարկուէր պալատը ձգել հեռանալ, իսկ պապին պատուիրակին փոխանորդը ոստիկանութեան միջոցով Ֆրանսայի սահմաններէն դուրս կը վռնտուէր. եւ եպիսկոպոսին պալատը նոր հիմնուած աշխատանքի նախարարութեան պաշտօնատուն կը վերածուէր ուր եպիսկոպոսի փոխարէն պիտի տեղաւորուի անհաւատ ընկերվարական նախարարը.

Ոչ պապը ոչ ամբողջ Եւրոպան կը սպասէին թէ Քլէմանսօյի նախարարութիւնը այսչափ կտրուկ միջոցներով եւ կարճ ժամանակի մէջ պիտի տար վերջնական եւ անբուժելի հարուածը էնթրիգան հոգեւորականութեան եւ անոր պետին մանաւանդ որ դեռ մեծերս Քլէմանսօ և սօցալիստ Բրիան նախարարը տրամադրութիւն կը ցուցնէին պապին խնդիրը անուշի կապել...

Արտաքին ազդեցութեամբ Ֆրանսան այսօր հաստատուն դիրք մը ունի այլեւս. գերմանական նոր յարձակման մղձաւանջին առջեւ չի դողար, ու պարտաւորուած չի զգար բռնապետական Ռուսիոյ առջեւ քծնիլ, իր ներքին խնդիրներուն վերաբերմամբ հաշւի առնել ցարին կառավարութեան յետադէմ կարծիքները, որոնք այնքան վնասակար եղած են անցեալին մէջ...

Մէկ խօսքով այսօր ֆրանսական ժողովուրդը իր հասարակապետութիւնովը միայն իր յառաջադէմ փառաւոր անցեալին յարմար ներկայ մը ունի եւ երկին գլուխ կանգնած է արմատական բարենորոգումներու գրեթէ ամբողջ Եւրոպայի մէջ.

∴

Անգլիան ալ զբաղած է ներքին բարենորոգման ծրագիրներով. ամենէն կարեւորը դպրոցական նոր ծրագիրն էր. սակայն այդ ջուրն ինկաւ. չնորհիւ լորտերու պալատին: Այդ առթիւ այժմ երկին խնդիր բարձրացած է լորտերու պալատը ոչնչացնել, որովհետեւ ազատականներու կարծիքով այդ հիմնարկութիւնը խոչնդոտ կը հանդիսանայ բոլոր արմատական բարենորոգումներուն:

Անգլուհիները քաղաքացիական իրաւունքներ կը պահանջեն. քանի անգամ գացին երեսփոխանական ժողով, աղմուկներ հանեցին, կարգը խանգարեցին, բայց ի զուր: Անգլիացիք դեռ տրամադիր չեն ե-րեւիր իրենց կիները իրենց հաւասար ընդունիլ:

Թ[illegible]ութիւն մը կը տրուի: Այնպէս որ դեռ նոր նուաճուած երկիր շուտով իր ինքնուրոյն վարչութիւնը պիտի ունենայ: Եւրոպական ծովային պետութիւններուն, Ֆրանսա, Իտալիա և Ճափոնի, հաստատ բարեկամութիւն ապահովելէն յետոյ սկսած էր բանակցիլ եւ Ռուսիոյ հետ, որոշ համաձայնութեան մը հանգելու ազդեցութեանց շրջաններու մասին Ասիոյ մէջ: Սակայն Դումայի գոցումը եւ Ռուսիոյ ներքին անկայուն վիճակը կասեցուցին այդ բանակցութիւնները: Մակեդոնական խնդրի վերաբերմամբ Անգլիա կը պահանջէ իրական բարենորոգումներ, գրեթէ ինքնավարութիւն..

Գերմանիան առանձնացնելու իր քաղաքականութեան մէջ յաջողեցաւ, հակառակ անոր որ երրեակ դաշնակցութիւնը դեռ գոյութիւն ունի. Գերմանիան շատ կատղեցաւ, սակայն պարտաւորուեցաւ իր բարկութիւնը զսպել, որովհետեւ ուրիշ ճար չը կար:

Անգլիոյ այդ յաջողութենէն յետոյ Վիլհէլմ կայսրը կարծես թէ իր յոխորտացող ճառերուն քանակը քիչ մը պակսեցուց, որակի մասին խօսիլ չենք ուզեր, որովհետեւ անոնք միշտ միատեսակ եւ շատ անլի են.

Հիւլէ

(Շարունակելի)

ՍԼԱՑԻԿ ՆՕԹԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՑՈՑ ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑԸ ԵՒ ԱԶԳԱՏ ՀԱՅԵՐՈՒ ՕԳՆՈՂ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

«ԻՆՉ Է ԼՈՒԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄԸ ՄԵՐ ԴԷՄ»

Եթէ օրին մէկը, գան ու առաջարկեն ինձ անդամ գրուիլ քալող ամենէ վայրագ չորքոտանիին ու սողացող ամէնէ թունաւորին սողունին հետ անգթօրէն չը վարուելու կուսակցութեան մը, հակառակ կենդանաբական աշխարհէն ախորժակ մը չզգալուս, սիրով յանձն կառնեմ արձանագրել անունս հոն Բայց, եթէ ներկայանայ ուրիշ մը եւ միենոյն առաջարկը ընէ հանդէպ հարուստներուն, ո՛չ միայն վարանում ցոյց կուտամ, այլ և հակակրութեամբ առաջին գործնական ապացոյը չնորհել կը ջանամ այդ սրբապիղծ առաջարկը ընողին դէմ: Ինչո՞ւ այսպիսի ծայրայեղ վարմունք. Թերեւս ոմանք կարծեն որ հարուստներու հանդէպ անհատական կսկիծ մըն է որ կուզեմ ամբակոծ բառերով բաժել. Ո՛չ: Եթէ կան այնպիսի անկախ անհատներ—ու շատ բազմազան է անոնց թիւը.—որոնք սրտի ու մտքի ամենայն հանգարտութեամբ կրնան յայտարարել որ իրենք ոև է հարուստի, նամանաւանդ եւ մասնաւորապէս հայ հարուստի հետ ոև է գործ ունեցած չեն, կրնամ ես ալ անոնց առաջին չարքերուն մէջ մտնել: Աս աւելորդ պարբերութիւնը յառաջ կը բերեմ՝ որպէսզի թիւրիմացութիւն տեղի չունենայ եւ գիտցուի որ անձնական պարագայ մը չէ որ կը մղէ սայն տողերը գրել:

Առհասարակ համակիր մը չեմ հարուստ դասակարգին իսկ հայ հարուստներէն կը պժգամ՝ որքան որ մարդ կրնայ պժգալ պիղծ առարկայէ մը. մանաւանդ անոնց մէկ մասէն, որոնց տիպերը կը գտնուին Լօնտօն, Նիւ Եորքի չուրջը եւ Մանչեսթր, Ծօ.ճ Սիրիգ և չրջակայքը:

Ասոնց վրայ թէեւ գրելիք շատ բաներ կան բայց գիտեմ որ գրել յանձն առնել ժամանակի կորուստ է եւ սիւնակ զոհելը տեղի կորուստ, որովհետեւ անոնք ո՛չ կը կարդան եւ ո՛չ ալ կը հետաքրքրուին մամուլով—ըլլայ հայ թէ օտար:

Անոնց համար ամէնէ ազդու եւ գործնական լեզուն եւրոպական քոնթինէնթին վրայ գեղերող դատարկապորտ հայերուն լեզուն է որ, բռունցքի սպառնալիքով կերթան կը ցցուին առջեւնին եւ կը պահանջեն. Թէպէտեւ հակառակ եմ սիստեմին, այսուհանդերձ, ինչպէս Անգլիացիք կըսեն.—«Ըրվ տէմ բայց!»

Խօսքէ, խնդրանքէ, գութէ չեն հասկնար. Փաստաբանութիւն առատ է մտերմին եւ այնպիսի հոյակապ փաստեր կը ներկայացնեն քեզ՝ որ ամէնէ խարդաւանող անհատը եղած

ՅՈՒՇԵՐ

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

80 թուականին էր. ճեմարանի երկրորդ դասարանումն էի եւ արդէն սկսել էի ըմբռնել մեր կուսակրօն հոգեւորականութեան ոչնչութիւնը. Ոչնչացել էր իմ մէջ բոլոր աւանդական յարգանքը դէպի Էջմիածնի ձրիակերները:

Ցանկարծ հոկտեմբերի մէջ դասարան է մտնում Արիստակէս վարդապետը՝ բարձրահասակ, եւ շատ սեւ մօրուքով, սեւ ակնոցներով որոց տակից հազիւ նշմարվում են խելացի, խոշոր ու սեւ աչքերը. բարեւ տալիս իր հասակին ամբողջ կազմուածքին մի քիչ անյարմար նուրբ ձայնով եւ ասում—անշուշտ գիտէք որ այսուհետեւ ես եմ ձեր Հայաստանի աշխարհագրութեան եւ կրօնագիտութեան ուսուցիչը. ու տեղաւորվում ամբիոնի ետեւը դրված աթոռի վրայ.

Աշակերտներս որ սովորել էինք քծինքով, արհամարանքով դիմաւորել մեր նախորդ, ծերունի, կրօնաուսույց Բերոփէ Արքեպիսկոպոսին. մի վայրկեանում հիպնոտիզէ ենք լինում ու ամենայն խոնարհութեամբ յարգանքով ողջունում եւ նստում ենք. Արիստակէսը, այդ ժամանակ 37 տարեկան. սկսում է իր դասաւանդութեան նախաբանը եւ մի քառորդ անցած վերցնում է իր վեղարը—վեղարի տակից երեւան է գալիս մի հրաշալի լայն ուռած ճակատով գլուխ, ամփոփված սրտակարգ սեւ մազերի եւ մօրուքի մէջ.

Այդ օրվանից արդէն Արիստակէսը տիրապետել է մեզ: Դասարանը լուռ է եւ աննկարագրելի ուշադրութեամբ լսում է ուսուցչին: Դասի վերջում նա իր շնորհակալութիւնն է յայտնում մեր կարգապահութեան համար, աւելցնելով, շատ նուրբ ժպիտը երեսին. —լսում եմ թէ միշտ այսպէս հանգարտ կը լինէք դասարանում ես. մի քիչ ակար մարդ եմ. եթէ չարութիւն անէք չը պէտք է կարողանամ բարկանալ. եւ այդ ինձ կը վնասէ: Իհարկէ դուք չէք ուզենալ որ ես աւելի հիւանդանամ Եւ իրօք այնուհետեւ ամբողջ մի տարի Արիստակէսը շատ քիչ առիթ ունեցաւ մեզ կարգի հրաւիրելու, չը նայելով որ մի քանի հոգի առաջնակարգ անառակ աշակերտներ կային. Բայց այդ նա կարողացաւ մեզ սիրել տալ Հայաստանի աշխարհագրութիւնը....!

∴

Նոյն տարուան մեծ պասի երկրորդ շաբթու կիրակի օր գտնվում էի իմ մերձաւոր ազգականիս մօտ, որ մի ուլտրա հակակղերական պարոն էր եւ թունդ մշակական, որին շատ էի յարգում. Էջմիածնի բոլոր քննադատութիւնները այդ տան մէջ էին լինում... Վանքի միաբանների մէջ ոչ մի մշակական կար.. Մշակը մուտք չունէր վանքի մէջ եւ ոչ ճեմարանում... Արծրունու անունը հայհոյանքով էր միայն յիշվում.

Ճաշին կէս ժամ մնացած յանկարծ Արիստակէսը եկաւ. տեղեկացայ որ Արիստակէսն էլ պէտք է ճաշէ անհամբեր սպասում էի թէ ինչ կերակուր պէտք է ուտէ.. պասուան թէ ուտիքի: Վերջապէս ճաշի նստեցինք. Արիստակէսն էլ կերաւ այն ինչ որ բոլորս կերանք. սեղանի վրայ էլ խօսակցութիւնը Էջմիածնի էր իր անկարգութիւններով. վերջը Դարվին, Դրէպէր եւ այլն մէջ ընկան որոնց մասին իհարկէ ես դեռ ոչ մի տեղեկութիւն ունէի.

Ազգականս նկատեց —լաւ է որ չը վախեցաք ինձ մօտ ճաշի գալու. օրը ցերեկով. ես հեթանոս եմ համարվում վանքի չրջանում, ձեր դէմ հալածանք կսկսվի. ինձ պէս կատաղի մշակականի հետ բարեկամութիւն

պահուց ամէնէ արժէքաւորը՝ գաղափար մը կը կերպարանափոխուի։

Ջափէն աւելի օրինակներ չեմ ուզեր յառաջ բերել։ Հատ մը միայն ներկայացնելով՝ պիտի անցնիմ բուն նիւթիս։

Բաւական ժամանակ առաջ երկու յեղ. ներկայացուցիչ, բոլորովին քաղաքավարի եւ բարեկամական եղանակով մը կը ներկայանան հարուստ հայու մը եւ աջակցութիւն կը խնդրեն ազգային գործին։

— Ա՛խ կը գոչէ հայ կրէսոսը մարդասիրական գթալից շեշտով եւ նայուածքով մը. տա՛մ, տա՛մ. ինչքան էլ ուզէք տամ բայց գիտեմ թէ վատ նպատակների պիտի ծառայեցնէք այդ եւ հէնց ես ինքս էլ մի ակամայ մասնակիցը լինեմ այդ չարիքի։

Խնդրարկուները կը շուարին արտայայտութենէն ու «չարիքի» բնոյթը կը հարցնեն։

— Ի՞նչ պէտք է անէք այդ փողով, կը շարունակէ. զէնք գնէք, չէ՞. հէնց այդ զէնքով էլ խմբեր զինէք և ուղարկէք սահմանագլխից Թիւրքիա, ուր դրանք վաղ թէ ուշ պէտք է մեռնին։ Ո՞վ է դրանց մահուայ պատասխանատուն—ի՛հարկէ դուք եւ ես... ճիշդ այդ բանի համար է որ չեմ ուզում փող տալ յեղափոխականներին...

Այլ եւս փաստ չկայ այսպիսի մարդասիրական պարբերութեան մը դէմ եւ կստիպուիս լռել։

Ընդունինք որ այս արդարացումները բնական ըլլան հայերու եւ հայ յեղափոխականներու հանդէպ որոնք կրնան դրամակեղծներ, խարեբաներ, ուրիշները դէպի մահ մղողներ ըլլալ. որոնց մեր ազնուասիրտ եւ վեհանձն հայ ջօջերը չեն բաղձար մասնակցիլ։

Բայց կ՚օգնե՞ն, կ՚օժանդակե՞ն երբ դիմում մը ըլլայ օտարականներու կողմէ, հանրածանօթ օտարականներ, որոնք իրենց ու իրենց ցեղին թշուառներուն եւ տարաբաղդներուն գութով կը հետաքրքրուին եւ անոնց աջակցութեան ձեռք կը կարկառեն։ Կը լսե՞ն այսպիսիներուն դիմումը, աղերսը. Տեսնենք։

Լոնտոն, բացի «Հայաստանի Բարեկամներու» ընկերութենէն կան մի քանի ուրիշներ ալ հայ ցաւով զբաղող եւ ատոնցմէ մէկն է «Կանանց Հայ Նպաստամատոյց ընկերութիւն»ը, որ գոյութիւն ունի 6—7 տարիներէ ի վեր եւ հազարաւոր ոսկի դրկած է Վանայ եւ առհասարակ Հայաստանի զանազան անկելանոցներ օգնութեան — (Նպատակէս դուրս է հոս քննութեան առարկայ ընել օգնելու եղանակներն ու չարժանիքները. իրականութիւնը եղածին պէս կանոնել). —Վերջերս նկատի ունենալով այն պարագան որ հազարաւոր հայեր կան Անգլիա — մասնաւորապէս Լոնտոն ու Մանչեսթր —ինչպէս նաեւ Ամերիկա՝ որոնք կարօտ են օժանդակել իրենց դժբաղդ հայրենակիցներուն, յիշեալ կանանց ակումբը մտքի յղացեր է հիմնելու „ԱԶԱՏ ՀԱՅԵՐՈՒ ՕԳՆՈՂ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ —«իրենց հայրենակիցներուն թիւրք կառավարութեան ներքեւ»։

Այս անունով շրջաբերական նամակ մը դրկուած է բազմաթիւ հայերու. եւ մասնաւորապէս Լոնտոնի եւ Մանչեսթրի հայ ջօջերուն որ կոչ կ՚ընէ «անձնիշխական աջակցութեան» բոլոր այն հայերէն որոնք ազատ Եւրոպա գտնուելով կուզեն իրենց տառապող եղբայրներուն, մայրերուն եւ քոյրերուն օգնել, մանաւանդ այս պահուս երբ ձմեռը վրայ կը հասնի անարգել! Շրջաբերական նամակը կը խնդրէ տանիլ հանգանակութեան թերթերէն մէկը եւ բան մը նուիրել, տարեկան գումարն ըլլալով անդամակցութեան 4 շիլին (մօտ 5 ֆր.)։ Շրջաբերական-նամակին կցուած է «թռուցիկ»ը իրենց վեց տարուայ գործունէութեան եւ անունները նուիրատուներուն։ Ասոնց ճակատը զետեղուած են որպէս ռաթրոն այդ ընկերութեանց—«Կանանց Նպաստամատոյցին» եւ իրեն որդեգրած «Ազատ Հայերու Օգնող Կուսակցութեան»—Անգլիական կրօնական ալ եւ այլ յարանուանութեանց պատկանող ամէնէ նշանաւոր դէմքերը—ինչպէս Լոնտոնի եպիսկոպոսը, Եպիսկոպոսներ՝ Հիւրիֆ բուն Պրըմինկամի եւ այլն. Ար. Քլիֆըրտ եւ շարք մը ականաւոր աշխարհականներ։

Մէջերնին հայ չկայ իրբէք, այսուհանդերձ դիմում կընեն հայութեան, որովհետեւ հայոց համար է։ Գործադիր յանձնախումբն ալ բոլորովին անգլիացիներէ է բաղկացած ու գանձապահն է տիկին Մէտրին Պօլ։

Հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով հայ գրասենեակի մը հետ Լոնտոն հոն ալ տեսայ այդ թուղթերը եւ ի պատասխան տիկնոջ կինի նամակով մը յայտնեցինք թէ „ուրախ պիտի ըլլանք Ձեր բարի գործին նպաստել մեր կարողութեան չափով»։

Մատնանշել ուզածս այդ չէ. կայ աւելի կարեւորը։

Երբ այդ թուղթերը տեսայ եւ իմացայ, տիկին Փօլէ որ դրկուած է կարգ մը հայերու զանազան կողմեր, պատրաստուեցայ նամակով մը յայտնել որ ջանքերնին զուր էր մանաւանդ Լոնտոնի եւ Մանչեսթրի հայութենէն. որովհետեւ առօրեայն ախտաւոր մասը անտարբեր ու անծանօթ էր աշխարհէն իսկ յիշեալ երկու քաղաքներու ջօջերն ալ քալող անասուններ էին ամէնէ նուաստ տեսակին պատկանող կենդանաբանական աշխարհի, բայց, խոհեմութիւնը, ինչպէս նաեւ օտար կնոջ մը եռանդը մէկ հարուածով չը մարելու ու չը յուսախաբելու մտածումը, ետ կեցուցին զիս նամակ գրելէ։

Լոնտոն — Մ. ՀՕԼԱԿ

(Շարունակելի)

ԴԷՊԻ ՈՒ՞Ր

— o —

—Ո՞ւր կերթաս հայ աղբար, տունդ տեղդ լաճերդ կը թողուս՝ արտդ եւ մարգագետիններդ։

—Ամերիկա. առողջութիւն վատնելու, ստակ շահելու. որովհետեւ արտեր մարգագետիններս վարել ու ցանել չեմ կրնար. ոչ արօտ մնաց, ոչ գութան, ոչ եզներ եւ ոչ գոմէշ. տունս փլած է, օճախս մարած. կինս եւ զաւակներս անօթի, հաց պէտք է հասցնել անոնց՝ հաց, կը հասկնա՞ս...

—Ո՞ւր կերթաս հայ ինտելիգէնտ...

—Ամերիկա, Եգիպտոս, Պուլկարիա.

—Ի՞նչ ընելու.

—Թերթ հրատարակելու. յեղափոխութեամբ զբաղելու, լիազօր, ներկայացուցիչ դառնալու, բարս վաստկելու. ապրիլ պէտք է եղբայր. ես գործաւոր չեմ կրնար ըլլալ. օտարը ոչ մի կերպ շահագործել չեմ կրնար, պէտք է շահագործեմ իմ եղբայրս, անոր արիւն քրտինքով ձեռք բերած փարաները կորզելով, անոր թոյլ երակներուն զարնելով. ապտգայ ցնորքներով կերակրելով. վրէժ վրէժ գոչելով. առանց վրիժառութեան քայլ մը առնելու.

—Էհ. եթէ այդպէս է, հապա երկրին յեղափոխական գործը ո՞վ պիտի կազմակերպէ.

—Ով կուզէ թող կազմակերպէ. ամէն մարդ երկիր երթալու, կամ երկրի մէջ մնալու ընդունակ չէ. ժողովուրդը երկրէն կը փախի, ես անկէ առաջ. որովհետեւ ես միայն անով կրնամ իմ գոյութիւնս պահպանել՝ ան ուր ես ալ հոն.

—Բայց աղբար, ադ յեղափոխութիւն չէ այլ փախստականութիւն—ձրիակերութիւն.

—Ըսել պէտք է աղբար, ձրի թէ աշխատանքով, այդ միեւնոյն է. ամէն մարդ ապրելու միջոց մը կը փնտռէ. գիւղացին կերթայ արտասահմանին գործարանները աշխատելու, ես ալ կերթամ անոր աշխատանքին բաժին առնելու՝ հայրենիք, մարտական բանակ, սրբազանք, յեղափոխութիւն, ընդհանուր ապստամբութիւն պոռալով, գրելով՝ Միթէ պոռալը, գրելը, ճառելը աշխատութիւն չէ՞. մեր տէրտէրները աղօթք մը կը մրմնջեն, շարական մը կերգեն ժողովրդին հաշւովը կապրին եւ կապրեցնեն իրենցինները, միթէ ես իրաւունք չունի՞մ նոյնը ընելու.

—Եթէ այդպէս է, աւելի աղէկ չէ՞ որ ձեր թերթերուն, օրգաններուն մէջ քարոզէք որ ամբողջ աշխատունակ ժողովուրդը արտասահման գաղթէ. քանի որ կարելի է զայն շահագործել այդ ձեւով.

—Ոչ, կարելի չէ այդպէս քարոզել... որովհետեւ այն ատեն ներկայ քարոզներուն նիւթ չի մնար. հոն պէտք է մնայ մաս մը ժողովուրդ, որպէս զի մենք դեռ կարենանք մարտական խումբեր, գաղտնի դաւադրութիւններ, մասնակի ընդհարումներ, ընդհանուր ապստամբութիւն դիւթիչ, շլացուցիչ մոգական բառեր արտասանել, մանաւանդ որ Հայաստանի ամբողջովին դատարկումը ինքնիրեն տեղի պիտի ունենայ, քանի որ թէ ժողովուրդը, թէ ինթելիգենտները այս ճամբան բռներ ենք...

—Բայց ատիկա խաբկութիւն է, ոչ թէ յեղափոխական գործունէութիւն.

—Էհ. յիմար, ո՞վ ըսաւ քեզի թէ

հաստատելու համար; Արիստակէսը միայն քմծիծաղով պատասխանեց։

Երկրորդ օր ճեմարանում, առաջին դասից յետոյ ինձնից խռոված դասընկերս—մի ընկերոջ յայտնում է որ իմացնի ինձ թէ գիտէ՝ որ երէկ պաս եմ կերել եւ պէտք է տեսչին իմացնէ։ Վախն ընկաւ սիրտս. ես սկսեցի Արիստակէսին փնտռել—վերջապէս գտայ ու յայտնեցի որ խռոված դասակիցս իմացել է որ ուտիք եմ կերել եւ պէտք է տեսչին մատնէ... ինչպէս երեւում է վախս եւ յուզումս մեծ էր.. նա ժպտաց եւ պատասխանեց. լաւ, թող տեսուչը որ արքեպիսկոպոս Անդրէասն էր, քեզ կանչէ. ասա որ Սեդրակեան հայր սուրբն էլ կերաւ....

Այդպէս էլ եղաւ. եւ ես ոչ մի պատիժ չընդունեցի։

⁂

81 թուականին եպիսկոպոսներ էին օծվելու. Արիստակէսից Մանկունին եւ իւրայինները կաշառք էին պահանջում որ եպիսկոպոս օծեն.. նա իհարկէ չը տուեց.. խայտառակեց կաշառք ուզողներին եւ այդպիսով աւելի վարկը բարձրացաւ ուսանողների շրջանում... այնուամենայնիւ եպիսկոպոս օծեցին եւ մի քիչ յետոյ Թիֆլիզի առաջնորդ կարգվեց։

84 թուականի յունվարին ես էլ արդէն Տփղիս էի, ճեմարանի խռովութիւններին պատճառով արտաքսված պատրաստվում էի ռուսաց դպրոց մտնել. Թամամշեան երեկոյին հրաւիրված էի Արիստակէսի մօտ նա մի քանի օր առաջ հրաւիրեց ինձ հետեւեալ խօսքերով

— Գիտեմ այդ երեկոն դու կը ցանկաս երիտասարդների հետ անցնել—բայց ինձ մօտ էլ երիտասարդներ են լինելու, բոլորովին տարբեր շրջանից. հիմա չեմ ասի. գիտեմ որ սիւրպրիզ պէտք է լինի. դրսից միայն դու ես լինելու. Ճիշտ ժամի 9ին այստեղ պէտք է լինես։

Ամբողջ շաբաթ հետաքրքրութիւնս լարված էր. ովքեր պէտք է լինեն, վերջապէս եկաւ Թամամշեան օրը, որոշեալ ժամին գնացի առաջնորդարան. ուղիղ սեղանատուն առաջնորդեցին. հիւրերն էին սպայութեան դպրոցի ուսանողները. իրօք սիւրպրիզ. ճաշը շատ ուրախ անցաւ. խօսակցութիւնը իհարկէ հայ կեանքի մասին էր եւ ընդհանուր քաղաքական խնդիրներ. Արիստակէսը մտցրեց այդ սովորութիւնը՝ չփում ունենալ հայ ապագայ սպաների հետ եւ աշխատել հրահրել նրանց մէջ հայկական ոգին. Այդ սպաներից մի քանիսին վերջը պատահեցի, նրանք այլեւս գիտէին հայերէն եւ հետաքրքրվում էին հայ կեանքով. Տեսնէք որչափ ոգեւորված էին այդ երիտասարդ զինուորականները. Նրանցից մէկը սեղանից յետոյ երբ մաս մասի բաժնված խօսում էինք։

Ասում է ինձ—Ներողութիւն որ չը պէտք է կարողանամ հայերէն որոշ կերպով արտայայտվել Արիստակէսի մասին։

—Երբէք չէինք սպասում թէ մենք այսպիսի եպիսկոպոս կունենանք. ռուսների մէջ կարծում եմ որ չը կան. Որչափ զարգացած եւ բազմակողմանի մարդ է. Սրբերի մասին, աստուածաբանութեան մասին ոչ մի խօսք. ընկերական բոլոր հոսանքների հետ ծանօթ ու որչափ պարզ. կրօնութեան ոչ մի նշոյլ. Եւ գիտէք. այն սեւ վերարկուն, վեղարը, որ միայն զզուանք, սարսուռ ու ծաղր առաջացնում ուրիշների վրա, դրան որչափ վայելում է...

ԱՇԻ ԿԵՐՏՐ

մենք յեղափոխականներ ենք, ու կամ թէ նրբերեցէ նշուած ենք. Ժողովուրդը այսպէս կը ճանչնայ զմեզ մենք ալ անոր այդ համակրանքը կարելի եղածին չափ յարգել կը ջանանք

Իշխ

ՆԱՄԱԿ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻՑ

Նոյեմբեր 22

Թիւրքիան՝ ահա մօտ տարի մըն է մեր առաջուան Թիւրքիային չի նմանիր։

Կասթեմոնին յուզուեցաւ, Էրզրումն ու Սիրասանն անոր հետեւեցան.

Ամէնքը գիտեն, որ Էրզրումը իր վալին քշեց. Սիրասանն ալ իր կայմակամը։

Սեւ ծովու նաւահանգիստներէն մէկը՝ Սինոպը միւսներէն ետ չը մնաց, բայց սինոպցիներուն յաղթանակը լուռ ու մունջ անցաւ։

Մեր թուրք հայրենակիցները անանկ ընդունելութիւն մը ըրեր են իրենց կառավարչին, որ այս վերջինը ստիպուեր է կամացուկ մը կծիկը գնել։

Սինոպի կառավարիչը նշանակուեր է չերքեզ Բէքիր փաշան, որ իր խորամանկ ու նենգամիտ գործունէութեամբ յայտնի է. Բէքիր փաշան խաղաղեցնելու գնացեր է. գուցէ յաջողի իր աղուէսի բնաւորութեամբ։

Տրապիզոնը հիմակուհիմա հանգիստ է, բայց հոս ալ երբեմն երբեմն կը պատահին հետաքրքրաշարժ ու նշանակալից դէպքեր։

Ասկէ քանի մը շաբաթ առաջ, ուրբաթ օր մը ժողովուրդն արթնցաւ, որ մզկիթին և շրջակայ փողոցներուն մէջ թուրքերէն թուղթիկներու անձրեւ մը եկած էր։

Թուղթիկներ փակցուցեր էին նոյնպէս քաղաքին աչքի զարնող շինութիւններուն և շուկային պատերուն վրայ։

Մ*** էֆէնդիին երկու տղաքը այդ ուրբաթ առտուն երբ իրենց սովորութեան համեմատ մանիֆակտուրի իրենց վաճառատունը կերթան, որ կը գտնուի Չարշը Ճամիսիին մօտերը, խանութին պատին վրայ թուղթիկ մը փակած կը տեսնեն։

Կը փրցնեն ու հետաքրքրութեամբ կը կարդան. Բովանդակութիւնը, որ հակակառավարական է եղեր, իրենց ախորժելի կուգայ և անոնք քիչ մը աւելի դանդաղ ու հանդիսաւոր ձեւով կը կարդան, ինչպէս պիտի խմէին համով պատրաստուած սուրճ մը։

Ընթերցման ժամանակ շուկացիները կը հաւաքուին Մ*** էֆէնդիին տղոցը շուրջը, և այս վերջինները կը ստիպուին բարձրաձայն կարդալ գոհացնելու համար բոլորին ալ հետաքրքրութիւնը։

Հետաքրքիրներու թիւը կաւելնայ և այդ պզտիկ հաւաքոյթը պզտիկ միտինգի մը կը փոխուի. Անոնք կ'սկսին մեկնութիւններ տալ թուղթիկին, ամէնքն ալ կը վճռեն, բնական է, սիրալիր ձեւով մը, որ ամենուն համելի չպիտի ըլլար Վեհափառ Տիրոջ հաւատարիմ ծառաներուն։

Բազմութիւնը կը ցրուի և ամեն մարդ իր գործին ետեւէ կերթայ.

Երկու ժամ յետոյ, մէկ ալ տեսնեք կոմիսէր մը կը մտնէ Մ*** էֆէնդիի տղոց խանութէն առաջ, իր անխուսափելի ոստիկաններով, և կը հրաւիրէ թուղթիկ կարդացողները հետեւիլ իրեն մինչեւ ոստիկանատուն, ուր անոնց համար պատուի մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են եղեր։

Մ*** էֆէնդիին տղաքը կերթան. Ոստիկանատունէն զանոնք կառաջնորդեն ուղղակի բանտ և ոճրագործներու պէս ոտքերնուն ալ շղթայ կը զարնեն։

Այդչափը կարծես բաւական չէ, ոչ ոքի թոյլ կուտան տեսակցիլ բանտարկեալներուն հետ։

Ահա՛ այս դէպքը խիստ յուզած է թիւրք ժողովուրդը, որ իր դժգոհութիւնը կը յայտնէ կառավարութեան դէմ բաց արձակ։

Մեր «հայրախնամ կառավարութիւնը» ուզածին պէս կը խօսէր մեր՝ հայերուս հետ. Մենք անոր ձեռքին մէջ մոմի մը պէս էինք. Տեսնենք միևնոյն դիւրութեամբ ու լրբութեամբ ալ պիտի խօսի՞, մեր թիւրք եղբայրակից ժողովրդին հետ, որ վերջապէս կայ, թննայ իր դարաւոր քնէն և կ'սկսի չեշտակի նայիլ իր դահիճներուն երեսին։

Պոնտացի

ՆԱՄԱԿ ԷՐԶՐՈՒՄԻՑ

Նոյեմբեր 24

Անցեալ կուսակալ Նուրի բէյը խնամոտ կարգադրութիւններ ձեռք առած է Կովկասէն գաղթող մահմեդականները տեղաւորելու համար։

Կարնի շրջակայ հայ գիւղերուն մէջ կը բաժնէ իւրաքանչիւրին 4—5 տուն գաղթական, նայելով գիւղերու խոշորութեան, գիւղացիներուն և անոնց ունեցած կենդանիներուն թուական առաւելութեան։ Գիւղերը պէտք է իրենք հոգան գաղթական տնուորներու անհրաժեշտ սնունդը։

Հակառակ այդ գաղթականներու գրգռիչ լուրերուն, տեղացի ժողովուրդը միշտ հակամէտ է համբերութեան և լռած կը սպասէ կառավարութենէն իր արդար իրաւունքներու գոհացման։

Ամսոյս 20 ին, երկուշաբթի օր կարդացուեցաւ Նուրի բէյի պաշտօնէ հեռացման սուլթանական հրովարտակը։ Ժողովուրդը շատ պաղ ընդունեցաւ ընթերցումը, և արհամարհանքով վերաբերուեցաւ դէպի այդ հանդէսը։

Նուրի բէյը մունետիկով անմիջապէս յայտարարեց, որ օղետները պէտք է փակուին ժամը 11 ին, իսկ սրճարանները ամեն երեկոյ ժամը 4 ին (ը. թրքաց)։ Արգիլուած է նոյնպէս թուղթ ու նարտի խաղալ սրճարաններուն մէջ։

[illegible]

(«Երկրի Ձայնը»)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մակեդոնիոյ ժանտարմաներու շէֆ իտալացի ժէնէրալ Ճօրճիս փաշա Պոլիս գացեր է։

— Սերեզի քովերը թուրք իշխանութիւնը գտած է զէնքերու գաղտնի պահեստ մը։ Գտնուած են 500 հրացան, 8 քիլօ տինամիտ, 200 ատրճանակ, 140 ռումբներ։ Այդ պատճառով վալին հրամայեր է խուզարկել Սէլանիքի բոլոր կասկածելի գիւղերը և տեղերը։ Մինչեւ այժմ ձերբակալուած են 250 գիւղացիներ, ի թիւս որոց և երեխաներ։

ՌՈՒՍԻԱ

Պետերսպուրգէն կը հեռագրեն թէ ֆինլանտական կայարանը և կու հոգի ձերբակալուած են որոնք երէնելով լի կողով կը կրէին։ Ոստիկանութիւնը խուզարկելով երէններու տակը 40 փոքրիկ ռումբներ գտած է։

— Զինուորական դատարանը ամիրալ Նեպօկաթօվը Ցուշիմայի քով անձնատուր ըլլալուն համար մահուան դատապարտած է։

Այդ որոշման աւելցուցած է նաև կայսեր խնդրել որ մահուան վճիռը տասը տարուան բանտարկութեան վերածուի։

— Ոստիկանութիւնը հասկցած է որ Սեվաստոպոլի մէջ տերորիստներու գաղտնի կոմիթէ մը գոյութիւն ունի որ կազմուած է զինուորականներէ և ճիւղաւորուած ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։

ԿՈՎԿԱՍ

Բագուում ձերբակալուած են անարխիստ-տերրորիստների և անարխիստ-կոմմունիստների խմբերին պատկանող 7 անձինք. Բոլորն ալ բանտ են տարուած և հարց է յարուցուած նրանց բոլորին ադմինիստրատիւ կարգով Սիբիր աքսորել։

Բագու քաղաքում տարածուած է տեղական Սոցիալ-դեմոկրատների կոչը՝ բանուորներին և քաղաքացիներին, որ նրանց հրաւիրում է բոյկոտի ենթարկել Պետական Դումայի և ձայները տալ ծայրահեղ կուսակցութիւնների թեկնածուներին։

Բանտից ազատ են արձակուած Պետր Ստուցնէր և Պաւել Կաչինին, որոնք բանտարկուած էին հակակառավարչական կազմակերպութիւններին մասնակցելու համար։

— Բագւի թերթերում տպուած է Շուշու քաղաքագլխի հետեւեալ հեռագիրը. «Քաղաքը տուգանքի է ենթարկուած 12 հազար րուբլով. պէտք է վճարել մինչեւ Դեկտեմբերի 15 ը. հակառակ դէպքում տուգանքը կաւելանայ։ Զգրաստացած քաղաքը հնարաւորութիւն չունի ժողովելու այդ գումարը. անելանելի դրութեան մէջ ընկած քաղաքացիները լիայոյս են, որ Բագուեցիք եղբայրական օգնութեան ձեռք կմեկնեն Շուշեցիներին»։

— Բորչալուից հաղորդում են որ այս քանի օրերս այնտեղ սպասւում է մի առանձին կոմիսիա, որը պէտք է որոշի հայ—թաթարական ընդհարումներից վնասուած անձանց կրած վնասները։ Ինչպէս յայտնի է, դրանից առաջ եկել էր մի կոմիսիա նոյն նպատակով, բայց նրա գործունէութիւնը յաջողութեամբ չպսակուեց։

«Հոսանք»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բոլոր ազատական կուսակցութիւնները միացած են նոր ընտրութիւններու առթիւ և նպատակ ունին կատաղի պայքար մղել կառավարութեան դէմ Գերմանիան իրական սահմանադրական երկիր վերածելու համար։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Դահաժառանգը նամակով մը բարենորոգչական կուսակցութեան յայտարարած է որ ինքը երբէք մտադիր չէ հօրը հիմնած սահմանադրութիւնը ջնջել և հին ռէժիմը վերահաստատել. այդ ուղղութեամբ տարածուած զրոյցները լոկ զրպարտութիւն է։

———

Печатница „Взаимность“ Варна.